

Lyssna på musik hemma

I fotogenlampans sken var det ofta väldigt tyst.

På hur många sätt kan du höra musik "elektriskt"? Möjligheterna är många: radio, iPod, MP3-spelare, cd-spelare, tv, webben, mobilen, DVD, datorn. Så var det inte förr. I fotogenlampans sken var det ofta väldigt tyst. Musik hördes nästan aldrig, om inte någon som var duktig på att spela kunde sätta sig vid pianot eller ta fram fiolen, en gitarr, ett munspel eller ett dragspel och spela en låt.

Sjöng gjorde man naturligtvis också, men det var först med elektricitet som musik och sång började höras överallt och hos alla. Då hade det redan blivit 1900-tal.

En grammofon blev i många hem den första musikmaskinen. På de första grammofonerna, som inte drevs av elektricitet, spelade man grammofonskivor som snurrade runt på en skivtallrik medan en stål nål följde skivans spår med inspelad

En pojke med sitt dragspel, då blir det musik. Han sitter bekvämt på vedlåren där köksveden förvaras. I köket syns ingenting som är elektriskt. Foto Gunnar Lundh, 1946.

Ynglingar i gröngräset, på utflykt med sin resegrammofon. Bilden togs 1944.

musik. Ljudet fångades upp i en liten ljuddosa som var fäst vid nålen. En stor trätt förstärkte ljudet så att det hördes högt och bra. För att få skivtallriken att snurra måste man för hand dra runt en vev. När skivan snurrat några minuter måste man veva en gång till.

Resegrammofoner hade ingen trätt och var så små att man ganska lätt kunde ta med dem på utflykter. Men det var mycket besvär för litet musik att släpa med sig en grammofon. En grammofonskiva var stor, men den rymde ändå högst tio minuter musik.

Radion blev den första riktigt populära elektriska musikmaskinen. Då radioprogram började sändas på 1920-talet var det nästan bara föredrag och nyheter, gudstjänster eller klassisk musik i radion.

I slutet av 1950-talet dök de första programmen för ungdomar upp i radion. Det var nu som rockmusik och popmusik erövrade tonåringar världen över. Och det var elektriska apparater som fick alla att lyssna. Först skivspelare för vinylskivor, sedan cd-skivor, DVD på 1990-talet. Idag har du tillgång till flera tusen radiostationer på webben, iPod och MP3, musik i mobilen och musik i bilen.

Men tag bort elektriciteten och det blir tyst igen. Då får man ta fram den gamla vevgrammofonen eller be någon som kan hantera ett akustiskt instrument att spela en stund.

Men tag bort elektriciteten och det blir tyst igen.

Bland alla sladdar på golvet ligger en blå iPod Mini på laddning. Den kan lagra 4 GB. Det är mer musik än vad pojkarna på bilden till vänster någonsin kunde bära med sig. Foto Berno Hjälmrud.